ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ПЕРША МЕДИЧНА ДОПОМОГА» НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ СТУДЕНТАМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ (СТАТТЯ 1)

STUDY OF THE TOPIC "FIRST AID" AT THE LESSONS IN UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE BY STUDENTS OF MEDICAL SPECIALTIES (ARTICLE 1)

У статті подано навчально-методичні матеріали, необхідні для вивчення теми «Перша медична допомога. Урок 1» на заняттях із української мови як іноземної. Відповідно до «Стандартизованих вимог до рівнів володіння українською мовою як іноземною» і водночас для полегшення процесу адаптації в іншомовній країні у вищих медичних навчальних закладах викладають дисципліну «Українська мова як іноземна». Працівники вищої школи повинні не лише змусити студента вчитися, але і провести заняття так, щоб студент захотів отримати знання. Цьому сприяє підбір таких навчально-методичних матеріалів, які полегшать сприйняття складного матеріалу, покращать його засвоєння і дадуть результат роботи, – студент оволодіє конкретними знаннями. У дослідженні представлено комплекс завдань, спрямованих на розвиток вмінь і навичок учнів: 1) правильно вимовляти й інтонувати українські слова, фрази та речення у процесі читання; 2) сприймати мову та надавати основну інформацію під час прослуховування текстів; 3) графічно відтворити необхідну інформацію в письмовій формі; 4) використовувати необхідний лексичний мінімум у комунікативних ситуаціях, пов'язаних із темою заняття. Запропонована система вправ сприятиме оволодінню вміннями та навичками спілкуватися в усній і письмовій формі відповідно до цілей і соціальних норм мовленнєвої поведінки в типових сферах і ситуаціях. Ураховуючи різні методи та форми роботи, виокремлено ті завдання, за допомогою яких вдалося забезпечити активну участь кожного студента на занятті, стимулювати інтерес і прагнення вивчати мову. Матеріали, описані у статті, призначені для іноземних студентів, які розмовляють мовою на початковому рівні. Завдання, дібрані на основі чотирьох основних видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання, письмо), допоможуть іноземним студентам не лише розширити свій словниковий запас, а й досягти соціальної взаємодії в іншомовному середовищі.

Ключові слова: українська мова як іноземна, навчально-методичні матеріали, вивчення мови, професійне спілкування.

The article presents educational and methodical materials necessary for study the topic "First aid. Lesson 1" at the lessons in Ukrainian as a foreign language. In establishments of higher medical education the discipline "Ukrainian as a foreign language" is taught in accordance with the "Standardized requirements for the levels of proficiency in the Ukrainian language as a foreign one". At the same time the aim of the discipline is to facilitate the process of adaptation in the foreign country. Higher school staff should not only force the student to study, but also conduct classes in the way the student wants to gain knowledge. This is facilitated by the selection of such educational and methodical materials that will facilitate the perception of complex material, improve its assimilation and give the result of work – the student will master specific knowledge. The study presents a set of tasks aimed at developing students' skills and abilities: 1) to pronounce correctly and intone Ukrainian words, phrases and sentences in the process of reading; 2) to perceive language and provide basic information while listening to texts; 3) to reproduce graphically the necessary information in writing; 4) to use the necessary lexical minimum in communicative situations related to the topic of the lesson. The proposed system of exercises will help to master the skills and abilities to communicate orally and in writing in accordance with the goals and social norms of speech behavior in typical areas and situations. Taking into account different methods and forms of work, the tasks with the help of which it is possible to ensure the active participation of each student in the class, to stimulate interest and desire to learn the language have been singled out. The materials described in the article are intended for foreign students who speak the language at the elementary level. Tasks selected on the basis of four main types of speech activity (listening, speaking, reading, writing) will help foreign students not only to expand their vocabulary, but also to achieve social interaction in a foreign language environment.

Key words: Ukrainian language is foreign one, educational and methodical materials, language learning, professional communication.

УДК 811.161.2

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/29-2.3>

Новіцька О.І.,

канд. філол. наук,
доцент кафедри української мови
Тернопільського національного
медичного університету
імені І.Я. Горбачевського

Мисик О.А.,

канд. філол. наук,
викладач кафедри української мови
Тернопільського національного
медичного університету
імені І.Я. Горбачевського

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Питання підготовки в Україні висококваліфікованих спеціалістів для зарубіжних країн є одним із важливих у розвитку вітчизняної освіти. Сьогодні відбувається постійне розширення сфер міжнародної та міжкультурної комунікації, що впливає на подальший розвиток діалогу представників різних національно-культурних співтовариств та організацій.

Навчання мови – це процес систематичного і послідовного передавання викладачем знань,

формування вмінь і навичок у лінгвістичній сфері, процес активного й усвідомленого засвоєння їх студентами, процес утворення та закріплення у студентів якостей, необхідних для подальшого професійного саморозвитку: стійке позитивне ставлення до вивчення іноземної мови, толерантність по відношенню до представників іншої культури [1, с. 17].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сьогодні активізувалися дослідження проблем, пов'язаних із вивченням української мови як іно-

земної. Вагомими дослідженнями у сфері викладання української мови як іноземної є праці Я. Гладира, І. Жовтоніжко, Т. Єфімової, Т. Лагути, Е. Ляпічева, Л. Мацько, Д. Мазурик, І. Кочан, Т. Кудіна, А. Кулик, Т. Лагути, О. Тростинської, Г. Тохтар, Б. Сокола та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Методика викладання української мови як іноземної є новою та малодослідженою галуззю, тому пропонуємо наукові дослідження для роботи зі студентами на практичних заняттях.

Мета нашого дослідження – проаналізувати подані матеріали до вивчення теми «Перша медична допомога. Урок 1» для студентів-іноземців медичних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Тема «Перша медична допомога» складається із двох занять. Предметом аналізу послужив лише перший урок. Система вправ для вивчення української мови як іноземної завжди повинна мати на меті практичне оволодіння, що спрямована на освоєння тих операцій з мовним матеріалом, які необхідні для розуміння і самовираження.

У процесі навчання студенти навчаються техніки спілкування, оволодівають мовним етикетом, вчать вирішувати різні комунікативні задачі, оволодівають стратегією та технікою діалогічного та групового спілкування, навчаються бути мовними партнерами. Іноземна мова сприяє розширенню не лише філологічного, але і загального кругозору студентів. Під час вивчення іноземної мови студенти оволодівають не лише новими засобами спілкування, а й дізнаються про культурні цінності країни, мову якої вивчають: її історію, географію, науку, літературу, мистецтво [2]. Пропонуємо систему вправ на опрацювання заняття «Перша медична допомога. Урок 1.»

Завдання 1. Прочитайте та запам'ятайте назви хвороб та їх симптоми (див. табл. 1).

Завдання 2. Допишіть симптоми хвороб.

Зразок: У мами алергія. У неї висип, свербіж, сльозоточивість очей.

1. У мого дідуся вивих суглоба. 2. У моєї подруги отруєння. 3. У мого друга ураження струмом. 4. У нашого лікаря перелом лівої кінцівки. 5. У студента обмороження верхніх кінцівок. 6. У студентки забиття на руці. 7. У Тетяни опіки. 8. У нашого однокурсника алергія на лимон. 9. У мого сусіда синусит. 10. У потерпілого ураження блискавкою. 11. У моєї бабусі запаморочення. 12. У старшої сестри пневмонія. 13. У тітки пульпіт. 14. Студентка захворіла на грип.

Завдання 3. Допишіть до симптомів назви хвороб.

1. Раптова слабкість, нудота, запаморочення, темніє в очах, з'являється холодний піт, погіршуються слух і зір, людина падає – ... 2. Почервоніння шкіри та набряк, виникнення на шкірі пухирців, омертвіння верхніх шарів шкіри – ... 3. Нудота, поступова непритомність, підвищене серцебиття, підвищене потовиділення – ... 4. Опіки, зміни в нервовій системі, параліч, спазми м'язів – ... 5. Важко дихати, важко ковтати, нежить, набряк слизових, сльозотеча, висип, свербіж – ... 6. Нерухливість суглоба, зміна його форми – ... 7. Біль, набряк, гематома, синець – ... 8. Підвищення температури тіла, нудота, блювання, пронос, здуття живота, біль у животі, відсутність апетиту, зниження артеріального тиску, загальна слабкість – ... 9. Рана на поверхні шкіри або слизової, витікання крові із кровоносних судин – ... 10. Біль, набряк, зміна форми кістки, поява рухливості в місці ушкодження, укорочення кінцівки, кровотеча – ... 11. Біль у вусі, знижується слух, підвищена температура, гнійні виділення з вуха – ...

Таблиця 1

Хвороба, травма	Симптоми
Алергія	важко дихати, важко ковтати, сильний нежить, набряк слизових, сльозотеча, висип, свербіж
Вивих	сильний біль, нерухливість суглоба, зміна форми суглоба
Забиття	біль, набряк, гематома, синець
Запаморочення	нудота, поступова непритомність, підвищене серцебиття, темніє в очах, підвищене потовиділення
Кровотеча	рана на поверхні шкіри або слизової, витікання крові із кровоносних судин
Непритомність, зомління	раптова слабкість, нудота, запаморочення, темніє в очах, з'являється холодний піт, погіршуються слух і зір, людина падає
Обмороження	почервоніння шкіри та набряк, виникнення на шкірі пухирців, омертвіння верхніх шарів шкіри
Опіки	біль, почервоніння шкіри, виникнення на шкірі пухирців і ран
Отруєння	підвищення температури тіла, нудота, блювання, пронос, здуття живота, відрижка, біль у животі, відсутність апетиту, зниження артеріального тиску, загальна слабкість
Перелом	біль, набряк, зміна форми кістки, поява рухливості у місці ушкодження, укорочення кінцівки, кровотеча
Ураження електричним струмом, блискавкою	опіки, зміни в нервовій системі, параліч, спазми м'язів

12. Гнійні виділення з носа жовтого або зеленого кольору, головний біль, втрата нюху – ...13. Підвищена температура, головний біль, біль у м'язах і суглобах, слабкість, потовиділення – ...14. Інтенсивний біль в серці, що поширюється в руку, спину або шию, блідість, задишка, слабкість – ...

Завдання 4. Вставте пропущені слова.

1. У мене ... голова. 2. У нього сильний ...
3. Мені важко ... 4. Він відчуває біль у ...
5. У хлопця відсутність ... 6. У неї почервоніння ...
7. У студента підвищена ... 8. У потерпілого ...
стан. 9. У дівчини ... верхніх кінцівок. 10. У хворого ... пульс. 11. У потерпілого ... серцебиття.
12. Він ... дихає. 13. Потрібно викликати ...
14. У нього ... на поверхні шкіри.

Завдання 5. Запам'ятайте номери телефонів екстрених служб (див. табл. 2).

Завдання 6. Прочитайте діалог.

– Кумаре, що з тобою? Ти такий блідий.
– Я, мабуть, захворів. У мене болить голова, є нудота, біль у животі та загальна слабкість.
– Потрібно поміряти температуру. Постав термометр.
– Уже поставив.
– У тебе висока температура, 38,6°C. Треба терміново викликати лікаря. Алло, це швидка допомога?
– Так, слухаю Вас.
– Прийміть виклик. Іноземний студент захворів. У нього висока температура 38,6°C, а також його нудить та болить живіт.
– Назвіть прізвище, ім'я хворого студента і вашу адресу?

– Вулиця Живова, гуртожиток 3, кімната 37, 3 поверх. Студента звуть Кумар Сурандху, він з Індії.
– Назвіть своє прізвище, ім'я та номер телефону.
– Мене звати Діпак Паван. Мій номер телефону – 0935673526.

– Добре, чекайте, лікар буде через двадцять хвилин.

– Дякую.

Завдання 7. Прочитайте текст.

Мене звати Варша. Я приїхала з Індії. Я навчаюся у Тернопільському національному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського. У мене дуже багато друзів серед студентів. Я і мої друзі любимо у вихідні дні відпочивати. Ми часто гуляємо у парку і займаємося спортом.

Одного ранку я і моя подруга Айша вирішили побігати у парку. Під час пробіжки у нас було все добре. Свіже повітря, чудова погода, спів птахів додавали нам настрою. Аж раптом ми побачили жінку, яка сиділа на лавці і плакала від болю. Біля неї сиділа маленька собачка. Ми підійшли до них.

– Що з Вами? У Вас щось болить? Вам потрібна допомога?

– Так. Я впала. У мене дуже болить нога, я не можу стати на ногу.

– А ми можемо Вам допомогти? Ми студенти медичного університету. Дозвольте ми Вас оглянемо.

– Добре.

– Як Вас звати? Що Ви робили у парку?

– Мене звати Надія Петрівна. Сьогодні така хороша погода і я вирішила прогулятися у парку із своєю собачкою. Та якось підвернула ногу

Таблиця 2

Номери телефонів екстрених служб України		
1. Пожежна служба	101	Пожежну машину викликають, коли сталася пожежа.
2. Поліція	102	Поліцію викликають, коли відбувся злочин або комусь загрожує небезпека.
3. Швидка допомога	103	Швидку допомогу викликають, коли хтось захворів або постраждав.
4. Газова служба	104	Газову службу викликають, коли відчули запах газу у квартирі, знизився тиск газу, стався вибух.

та впала. Нога дуже болить, навіть не можу порухати нею.

– Мене звати Варша, а це моя подруга Айша. Не хвилюйтеся, ми Вам допоможемо. Де Вас болить?

– Ось тут внизу, біля суглоба.

– Ви можете зняти взуття.

– Так.

Надія Петрівна зняла взуття і на тому місці, на яке вона вказувала, з'явився набряк. Кістка змінила форму, суглоб не рухався – це міг бути або вивих, або перелом кістки. Ми вирішили, що Надію Петрівну повинен оглянути лікар-травматолог.

– Надіє Петрівно, на жаль, Вам потрібно звернутися до лікаря. Ви не хвилюйтеся, все буде добре.

– А що з моєю ногою? Я не хочу в лікарню.

– Вам потрібно зробити рентгенограму ноги, щоб визначити травму.

– Повідомте своїх рідних, а ми викличемо швидку допомогу для Вас.

– Так, мої рідні уже знають. Дуже Вам дякую.

– Ми з Вами почекаємо на швидку допомогу, вона приїде через 15 хвилин.

Швидка допомога приїхала швидше. Надія Петрівна та її собачка Келла були дуже засмучені. Ми заспокоювали жінку і пообіцяли, що провідаємо її.

Пройшов деякий час і ми знову зустріли Надію Петрівну та її собачку Келлу у парку. Вони були здорові та щасливі.

Завдання 8. Відповідайте на запитання.

1. Як звати студенток? 2. Де вони навчаються? 3. Де дівчата люблять відпочивати? 4. Кого зустріли студентки під час прогулянки? 5. Що жінка робила у парку? 6. З ким була жінка? 7. Що трапилось із жінкою. 8. Чому жінка сиділа і плакала? 9. Хто допоміг Надії Петрівні? 10. Що зробили Варша та Айша? 11. Який діагноз встановили студенти? 12. Чи викликали дівчата швидку

допомогу? 13. Який лікар повинен оглянути жінку, щоб правильно встановити діагноз? 14. Надія Петрівна одужала?

Висновки. Результати роботи під час вивчення теми «Перша медична допомога. Урок 1» залежать від систематичності й цілеспрямованості. Найбільшу роль у цьому навчальному процесі відіграють мовне середовище й система навчально-тренувальних вправ. Здобуті знання дають можливість студентам активізувати новий граматичний матеріал з теми в усному та письмовому мовленні студентів, формувати навички монологічного та діалогічного мовлення на рівні висловлювання, вдосконалювати навички самостійної роботи. Іноземні студенти повинні розуміти мову, а також правильно будувати своє повідомлення у відповідь, яке має відповідати культурі співрозмовника.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Борисова Н. Психолінгвістичні особливості формування комунікативної компетенції професійно-орієнтованого читання у студентів немовних спеціальностей. *Психолінгвістика*. 2016. Вип. 19(1). С. 15–23.
2. Викладання англійської граматики: філософські аспекти, комунікативні методи. *Англійська мова та література*. 2003. № 17-18.
3. Українська мова як іноземна для студентів медичних спеціальностей : навчальний посібник / Гаврищак І.І., Драч І.Д., Заліпська І.Я. та ін. ; за ред. М.П. Тишковець. Тернопіль : ТНМУ, 2019. 312 с.
4. Українська мова як іноземна : навчальний посібник / Гаврищак І.І., Драч І.Д., Зевако В.І. та ін. ; за ред. М.П. Тишковець. Тернопіль : ТДМУ, 2018. 168 с.
5. Українська мова для іноземних студентів : посібник / В.М. Винник, О.М. Гайда, І.Д. Драч та ін. Тернопіль : ТДМУ, 2013. 288 с.
6. Українська мова для іноземних студентів : посібник / Гаврищак І.І., Драч І.Д., Зевако В.І. та ін. ; за ред. М.П. Тишковець. Тернопіль : ТДМУ, 2017. 328 с.